PIERWSZA ŁAWKA · GODZINA WYCHOWAWCZA, BAL I QUIZ · KLASY VII–VIII

Bal, tradycja i wspólnota

Karnawał i bal klasowy w klasach VII–VIII: scenariusz godziny wychowawczej (45 minut) o tradycji balu (maski, polonez, studniówka), o tym, co bal daje wspólnocie klasy, i o presji, która potrafi go psuć; wspólne ułożenie kodeksu balu, krótki bal z wyborem form (taniec albo strefa ciszy), quiz bez punktów oraz karty pracy z kluczem.

Co jest w materiale

1	**Scenariusz zajęć „Bal, tradycja i wspólnota”** 45 minut: oś czasu tradycji balu, po co nam bal, presja i wykluczenie, kodeks balu, krótki bal z wyborem formy.	45 min
2	**Bal klasowy i quiz** Wybór formy balu (taniec, strefa ciszy, mieszany), zasady bez wykluczania, quiz bez punktów.	1–2 tyg.
3	**Karty pracy** „Oś czasu balu”, „Presja na balu”, „Kodeks naszego balu” – z kluczem.	3 karty
4	**Materiały do druku** Oś czasu do pocięcia, karta zgłoszenia pomysłu na bal, plansza quizu.	3 strony

Karnawał i bal – co warto wiedzieć

Karnawał to czas zabaw, tańców i przebrań. Według zwyczaju zaczyna się w święto Trzech Króli (6 stycznia) i trwa do wtorku przed Środą Popielcową. Ponieważ Środa Popielcowa zależy od daty Wielkanocy, długość karnawału jest co roku inna – bywa krótszy i dłuższy. Ostatni dzień karnawału nazywa się **ostatkami**; ostatnie dni karnawału bywają też nazywane zapustami. Po nim, w kalendarzu chrześcijańskim, zaczyna się Wielki Post.

Ostatni tydzień karnawału otwiera **Tłusty Czwartek**, kiedy w Polsce od kilkuset lat je się pączki i faworki. Dawniej pączki robiono z ciasta chlebowego, a nadzieniem bywał smalec; w niektórych chowano migdał, który miał przynieść szczęście. Źródła różnie określają, skąd wziął się ten zwyczaj – zachowało się o nim więcej legend niż pewnych wiadomości.

W 2027 r.: Trzech Króli – środa 6 stycznia; Tłusty Czwartek – 4 lutego; ostatki – wtorek 9 lutego; Środa Popielcowa – 10 lutego (Wielkanoc przypada 28 marca). Karnawał trwa więc w tym roku 35 dni (od 6 stycznia do 9 lutego włącznie).

Kiedy zrobić bal? Najlepiej w tygodniu przed feriami. Ferie zimowe 2027 są w trzech turach: 18–31 stycznia (m.in. dolnośląskie, łódzkie, opolskie, podkarpackie, podlaskie, śląskie) – bal 11–15 stycznia; 1–14 lutego (lubelskie, mazowieckie, pomorskie, świętokrzyskie) – bal 25–29 stycznia; 15–28 lutego (kujawsko-pomorskie, lubuskie, małopolskie, warmińsko-mazurskie, wielkopolskie, zachodniopomorskie) – bal 1–5 lutego albo we wtorek 9 lutego, w ostatki. Sprawdź termin w kalendarzu swojej szkoły.

Ciekawostka: najstarszy znany dokument o noszeniu masek w Wenecji pochodzi z 1268 r. (zakaz udziału zamaskowanych w niektórych grach). Słowo „karnawał" tłumaczy się czasem jako „żegnaj, mięso" (łac. *carne vale*) – to jedno z wyjaśnień, bez pewności.

Polonez – taniec chodzony, otwierający od wieków polskie bale – w grudniu 2023 r. wpisano na listę niematerialnego dziedzictwa kulturowego UNESCO. Tańczy się go w korowodzie, z figurami, np. bramką z uniesionych rąk.

Wskazówki dla nauczyciela

Przygotowanie

- Wydrukuj karty pracy (po jednej dla ucznia) i oś czasu (jeden komplet na grupę, pocięty).
- Ustal z klasą, jaka muzyka będzie na balu (legalne źródło, bez wulgarnych tekstów) i czy bal ma mieć dwie strefy: taneczną i ciszy (gry planszowe, rozmowy, kolorowanki). Wielu uczniów w tym wieku nie chce tańczyć – to normalne.
- Zajęcia przeprowadź w tygodniu przed feriami (terminy ferii 2027 – ramka wyżej) albo 1–5 lutego 2027; krótki bal – w ostatki, 9 lutego, jeśli klasa chce.

- Zaplanuj miejsce na bal za zgodą dyrekcji (sala, świetlica). Uczniowie poniżej 18 lat mają stałą opiekę dorosłych.

Zasady, które chronią uczniów

- **Przebranie jest dobrowolne i bez kosztów.** Nikt nie musi kupować stroju. Wystarczy coś w ulubionym kolorze, maska z papieru albo opaska zrobiona na zajęciach. Nie oceniamy strojów i nie pytamy, ile kosztowały.
- **Bez konkursów i wyłaniania najlepszych.** Nie wybieramy „króla" ani „królowej" balu, nie wybieramy najładniejszego stroju, nikt nie odpada z zabawy. Doceniamy konkretnym słowem, np. „Twoja grupa zauważyła, że strefa ciszy pomaga osobom, które nie lubią tańczyć – to ważna uwaga".
- **Prawo do „pas".** Można nie tańczyć, usiąść, popatrzeć, pomóc przy muzyce. Nikt nie musi tańczyć w parze ani w kółku.
- **Tańczymy w dowolnych układach.** Pary, trójki i tańce w rzędzie dobieramy tak, żeby nikt nie został sam. Nie dzielimy dzieci na dziewczynki i chłopców, nie wymagamy trzymania się za ręce – wystarczy końcówka szalika, kartka albo klaśnięcie.
- **Rodziny i wiary są różne.** Nie pytamy o zwyczaje domowe. Karnawał omawiamy jako zwyczaj kulturowy. Uczeń, którego rodzina nie obchodzi karnawału, nie musi tego tłumaczyć.
- **Bezpieczeństwo.** Bez konfetti, serpentyn w sprayu i rozpylaczy z pianą (kłopot dla oczu, dróg oddechowych i podłogi). Maski mają duże otwory na oczy i nie zasłaniają twarzy – zdejmujemy je na każde życzenie. Ławki odsunięte, podłoga sucha, buty zamknięte, bez biegania. Muzyka z legalnego źródła, w umiarkowanej głośności, z przerwami – niektóre dzieci źle znoszą hałas, więc przy wejściu zostaw „cichy kąt".
- **Poczęstunek tylko za zgodą rodziców.** Pączki to częsty alergen (jajka, mleko, gluten, orzechy). Najbezpieczniej zrobić bal bez jedzenia albo z owocami z listą składników; nikt nie komentuje, kto co je i ile.
- **Gdy uczeń powie o krzywdzie** albo trudnej sytuacji, wysłuchaj go po zajęciach i postępuj według szkolnych standardów ochrony małoletnich, we współpracy z pedagogiem lub psychologiem szkolnym.
- **Nie oceniamy wyglądu ani strojów.** Rozmawiamy o mechanizmach presji i o zasadach, nie o wyglądzie konkretnych osób.

Zdjęcia i muzyka

- Fotografujemy ręce, maski i plakaty albo ujęcia ogólne, bez twarzy. Zdjęcia z twarzami szkoła publikuje tylko za zgodą rodziców (art. 81 prawa autorskiego i art. 6 ust. 1 lit. a RODO); zgoda rodzica nie zastępuje pytania dziecka o zdanie.
- Uczniowie nie robią zdjęć telefonami – od 1 września 2026 r. uczniowie szkół podstawowych nie korzystają z telefonów na terenie szkoły (wyjątki określa ustawa). Zdjęcia robi nauczyciel sprzętem szkoły.
- Muzykę puszczaj z legalnego źródła (licencja szkoły albo nagrania na wolnej licencji) – nie pobieraj utworów z przypadkowych stron.

Ocenianie

- Zajęć nie oceniamy stopniami. Karty sprawdzamy wspólnie.

Maski i polonez – do rozmowy

Maski w Wenecji: maski bywają kojarzone z zabawą ponad podziałami, a dekret z 1268 r. to najstarszy znany dokument o maskach w Wenecji. Czy maska ułatwia, czy utrudnia relacje? *(ułatwia odwagę w zabawie, może też zasłaniać; kluczowe, że maska to zabawa i można ją zdjąć)*

Polonez: taniec chodzony, korowód z figurami. Od XVIII w. otwierał dworskie bale, w XIX w. był też ważny dla polskiej tożsamości, a dziś otwiera np. studniówki (bal ok. 100 dni przed maturą). UNESCO wpisało go na listę niematerialnego dziedzictwa kulturowego ludzkości. Dlaczego wspólny taniec buduje poczucie „my”? *(wszyscy robią ten sam ruch, bez konkurencji; każdy ma swoje miejsce w rzędzie)*

Presja na balu – do rozmowy

Na balach i imprezach klasowych pojawiają się naciski: kosztowny strój, ocenianie wyglądu, „muszą tańczyć wszyscy”, dobieranie par, wyśmiewanie. Rozmawiamy o trzech pytaniach: **Skąd bierze się presja? Komu szkodzi? Jaką zasadą można jej zapobiec?**

Przykłady odpowiedzi: presja płynie z porównań i z oczekiwań „jak wypada”; szkodzi osobom nieśmiałym, mniej zamożnym, niepewnym siebie; zapobiegają jej dobrowolny strój bez kosztów, strefa ciszy, pary dowolne, zasada „bez komentarzy o wyglądzie”.

Przebieg zajęć

Czas	Faza	Co robi nauczyciel	Co robią uczniowie
0–5 min	Ankieta z ręki	• Pyta: „Kto lubi bale? Kto woli nie tańczyć? Kto lubi, ale tylko w gronie przyjaciół?”. Liczy ręce przy każdej odpowiedzi, zapisuje wyniki na tablicy bez imion.	• Podnoszą rękę albo nie, nikogo nie komentują. • Zauważają, że w klasie są różne preferencje.
5–13 min	Oś czasu tradycji	• Rozdaje grupom pocięte kartki osi czasu (bez dat). Prosi o ułożenie w kolejności, potem odsłania poprawną kolejność z datami.	• W grupach układają oś czasu. • Porównują z poprawną wersją; mówią, co ich zaskoczyło.
13–20 min	Po co nam wspólne rytuały?	• Omawia maski i polonez (tekst w scenariuszu). Rozdaje kartę „Oś czasu balu”.	• Rozwiązują zadanie 1. • Dyskutują, co dają wspólne rytuały (od polonezu po klasowe zwyczaje).
20–29 min	Presja na balu	• Przedstawia trzy pytania o presji (tekst w scenariuszu). Rozdaje kartę „Presja na balu”.	• W parach rozwiązują zadania 1–2. • Podają przykłady z własnej wiedzy, bez nazwisk i bez opisywania konkretnych osób.

Kodeks naszego balu

Imię ..... Klasa ..... Data .....

Pamiętaj: Dobry kodeks jest krótki, konkretny i dotyczy wszystkich, także organizatorów.

1 **Która zasada najlepiej zabezpiecza przed wykluczeniem na balu?**

A. Wszyscy tańczą polonez w parach dziewczynka–chłopiec.

B. Strój jest dobrowolny, pary dowolne, a w sali jest strefa ciszy.

C. Kto nie przebierze się, nie wchodzi na salę.

D. Wybieramy najlepszego tancerza.

2 **Napisz kodeks balu naszej klasy (3–4 zasady, każda w jednym zdaniu).**

- zasada dotycząca stroju
- zasada dotycząca tańca i odmowy
- zasada dotycząca bezpieczeństwa
- zasada dotycząca zachowania wobec innych

PIERWSZA ŁAWKA

CO JESZCZE JEST W ŚRODKU

Bal karnawałowy w klasie – scenariusz „Bal, tradycja i wspólnota”, quiz i karty pracy, klasy 7–8

Podgląd pokazał 5 z 16 stron. Pełna wersja: 16 stron A4, PDF do druku i DOCX do edycji.

- Gotowy bal karnawałowy w klasie na styczeń i luty 2027 (klasy 7–8): scenariusz 45 minut, zabawy bez przegranych, quiz i karty pracy.
- Karnawał i bal klasowy w klasach VII–VIII: scenariusz godziny wychowawczej (45 minut) o tradycji balu (maski, polonez, studniówka), o tym, co bal daje wspólnocie klasy, i o presji,
- W pliku (PDF do druku, 16 stron, i DOCX do edycji): scenariusz minuta po minucie, quiz, karty pracy z kluczem i materiały do druku.
- Bez zadań domowych.

Kup pełną wersję – plik od razu na e-mail
pierwszalawka.pl/material/karnawal-bal-klasowy-scenariusz-i-karty-pracy-klasy-7-8